

Eisenbahn

Kolej żelazna

Das Zeitalter der Eisenbahn

Revolution des Transportwesens

1835 war in Deutschland die erste Eisenbahn von Nürnberg nach Fürth gefahren. Die Eisenbahn löste schon bald die Postkutsche als wichtigstes Verkehrsmittel ab. Die Reisegeschwindigkeit erhöhte sich um ein Vielfaches. Güter konnten wesentlich schneller transportiert werden als zuvor mit Fuhrwerken und Schiffen. Innerhalb weniger Jahre wurde durch ganz Schlesien ein weitläufiges Eisenbahnnetz gezogen. Schlesische Kaufleute unterstützten den Eisenbahnbau, um die Textil-, Montan-, Maschinenbau- und Zuckerrübenindustrie voranzutreiben. Schlesische Kohle wurde durch Eisenbahn und Industrialisierung zu einem begehrten Rohstoff.

Private Eisenbahngesellschaften

Die schlesische Eisenbahn entstand auf Initiative privater Eisenbahngesellschaften, die den wirtschaftlichen Nutzen des neuen Verkehrsmittels schnell erkannt hatten. Die ersten Strecken waren:

- Breslau - Ohlau (1842), Oberschlesische Eisenbahngesellschaft
- Breslau - Freiburg (1843), Breslau-Freiburger Eisenbahngesellschaft
- Breslau - Liegnitz (1844), Niederschlesisch-Märkische Eisenbahngesellschaft.

Die Strecken wurden Teil eines Streckennetzes durch ganz Europa. So konnte die Breslau-Freiburger Bahn 1877 sogar eine Direktverbindung Ostsee-Adria anbieten durch Anschluß an die österreichische Königlich-Kaiserliche Staatsbahn.

Königlich Preußische Staatsbahn

Bei der Verstaatlichung der Privatbahnen in den 1880er Jahren gab es in Schlesien und dem Rheinland mit jeweils 2.700 km die größten Streckennetze. Unter der Staatsbahn erfolgte der engmaschige Ausbau der Nebenstrecken. Die Gebirgsbahnen, deren hohe Baukosten für die Privatgesellschaften unrentabel gewesen waren, begünstigten den Tourismus in die beliebten Bäder und Erholungsgebiete.

Es entstanden aber auch weiterhin zahlreiche privat finanzierte Bahnstrecken, mit denen Kommunen, Landwirtschaft, Gewerbe und Industrie ihre Infrastruktur verbesserten. Bis 1913 entstanden in Schlesien 1685 km normalspurige und 163 km schmalspurige Nebenbahnen.

Bad Altheide
Bahnhof

Wiek kolei żelaznej

Revolucja w transporcie

W 1835 roku po raz pierwszy w Niemczech pociąg pokonał trasę z Fürth do Norymbergi. Wkrótce potem kolej żelazna stała się najważniejszym środkiem transportu i zastąpiła dylizans pocztowy. Prędkość podróżowania zwiększyła się wielokrotnie. Towary mogły być teraz transportowane znacznie szybciej niż furmankami i statkami. W ciągu zaledwie kilku lat cały Śląsk pokryła sieć linii kolejowych. Kupcy śląscy wspierali budowę kolei, aby przyspieszyć rozwój przemysłu włókienniczego, górnictwo-hutniczego, maszynowego oraz cukrownictwa. Dzięki kolei żelaznej i industrializacji węgiel śląski stał się bardzo pożądanym surowcem.

Prywatne towarzystwa kolejowe

Kolej śląska powstała z inicjatywy prywatnych towarzystw kolejowych, które szybko poznały się na korzyściach gospodarczych, jakie niósł ze sobą ten nowy środek transportu. Pierwszymi trasami były:

- Wrocław - Oława (1842), Oberschlesische Eisenbahngesellschaft
- Wrocław - Świebodzice (1843), Breslau-Freiburger Eisenbahngesellschaft
- Wrocław - Legnica (1844), Niederschlesisch-Märkische Eisenbahngesellschaft

Trasy te były częścią sieci linii kolejowych przez całą Europę. I tak w roku 1877 pociąg z Wrocławia do Świebodzic, łącząc się z austriacką linią Cesarsko-Królewskich Koleji Państwowych, miał nawet bezpośrednie połączenie z Adriatykiem.

Królewskie Pruskie Koleje Państwowe

W chwili upaństwowienia kolei prywatnych w latach 80-tych XIX wieku, na Śląsku i w Nadrenii istniały największe sieci kolejowe liczące po 2700 km. Pod rządami kolei państwowych nastąpiła rozbudowa linii lokalnych. Koleje górskie, których wysokie koszty budowy były dla spółek prywatnych nieopłacalne, sprzyjały rozwojowi turystyki do popularnych kurortów i terenów wypoczynkowych.

Nadal jednak powstawały liczne linie kolejowe finansowane ze środków prywatnych, dzięki którym gminy, rolnictwo, rzemiosło oraz przemysł mogły polepszyć swoją infrastrukturę. Do 1913 roku powstało na Śląsku 1685 km lokalnych linii szeroko - i 163 km linii wąskotorowych.

Riesengebirge - Der Streckenbau bei Niederschreibau.
Mittelschlesische Eisenbahngesellschaft

Abbildungen

1. Eisenbahnnetz bis 1856
2. Eisenbahnpersonal, Photographie um 1900
3. Bahnhof von Bad Altheide, Postkarte um 1910
4. Bahnlinie durchs Riesengebirge bei Niederschreibau, Postkarte 1916
5. Dampflokomotive im Breslauer Hauptbahnhof, Photographie um 1987

Ilustracje

1. Sieć kolejowa do 1856 r.
2. Personel kolejowy, fot. ok. 1910 r.
3. Dworzec w Polanicy Zdroju, pocztówka ok. 1910 r.
4. Linia kolejowa przez Karkonosze w okolicach Szklarskiej Poręby Dolnej, pocztówka ok. 1916 r.
5. Lokomotywa parowa na Dworcu Głównym we Wrocławiu, fot. ok. 1987 r.